

Theaterman met fluwelen vuist

Acteur en regisseur Peter Oosthoek was een secure, gedreven theatermaker. Hij maakte puntgave voorstellingen, maar altijd bleef er twijfel over zijn kunnen.

Mijn credo? Op het moment dat ik mijn credo heb opgeschreven, belijd ik alweer een ander credo. Ja, hoor eens, ik ben niet van plan mijn leven door credo's te laten verzuren.' Peter Oosthoek kon pertinent zijn. In zijn lange theatercarrière toonde hij zich een meester in de precieze, choreografische regie, een ook die als een 'fluwelen stoomwals' zijn ideeën verwezenlijkte. Mandag werd bekend dat hij is overleden, op 81-jarige leeftijd.

Oosthoek (Utrecht, 1934) brak in de tweede helft van de jaren zestig door als regisseur bij toneelgroep Centrum met het spelen van nieuw Nederlands repertoire volgens een eigen stijl. 'Repertoire dat niet steunt op een voorstellingstraditie of bewezen kwaliteit. Iets nieuws doen, desnoods onvolmaakt. Wij stonden open voor ieder die maar een dramaturgische zin op papier kon zetten', zoals hij het omschreef.

Bij het grote publiek werd hij

bekend met zijn encensering van *Kees de Jongen* (in 1970) naar Theo Thijssen in bewerking van Gerben Hellinga. Zijn mooiste voorstelling noemde hij evenwel *De smalle weg naar het verre noorden* van Edward Bond, een auteur van wie hij meer deed; opvallende regies die hem faam bezorgden.

In 1959 was Oosthoek de eerste student aan de Amsterdamse Toneelschool die afstudeerde als acteur én regisseur. Hij kwam uit een uitgeverfamilie (zijn grootvader was de man achter de Oosthoek encyclopedie), maar dat vak trok hem niet; al op het gymnasium lag zijn hart bij het toneel.

Zijn acteursdebuut - bij de Nederlandse Comedie - bestond uit welgeteld vier zinnen in een stuk met de klinkende naam *Hier met de poet*. Maar daarna ging het snel.

Na een paar jaar verruilde hij de Comedie voor het experimentelere Studio, en Studio na een paar jaar voor Centrum, waar hij de reputatie opbouwde van de regisseur die voorstellingen maakte als secure uurwerkjes. Een miniaturist, een dirigent. En een workaholic, dat ook.

Hoewel hij ook redelijk overtuigd van zichzelf uit de hoek kon komen, bleef er onzekerheid. 'Ik ben bijna vijftig en ik heb nog steeds het gevoel dat ik niks kan', verklaarde hij bij de release van *An Bloem* (1983), zijn filmregiedebuut. En: 'Ik heb een mateloze bewondering voor zelfverzekerde mensen. Sommigen hebben hun kunstenaarschap zoveel beter overdacht, beter verwoord.'

Een vernieuwer was Oosthoek niet, nooit een angry young man, geen anarchist. 'Ik heb altijd geprobeerd zoveel mogelijk nieuwe dingen te doen en tegelijk dicht bij het grote publiek te blijven. (...) Ik vind dat situaties uit onze maatschappij getoond moeten worden. Dat iemand die bij het gesubsidieerde toneel mag werken, daar iets mee moet doen. Dat klinkt calvinistisch, moralistisch mischien. Uit angst voor die moraal probeer ik realistische situaties op te blazen tot absurde pastiches.' Hij ontving er meerdere prijzen voor.

Bij Toneelgroep Amsterdam legde hij later zich meer toe op het acteren bij dit gezelschap (in 1991 werd hij onderscheiden met de Louis d'Or), waaraan hij tot 1999 verbonden bleef. Op zijn lauweren rusten was er niet bij. Hij speelde in tv-series, films, bleef lesgeven en was nog lang actief als freelance regisseur.

Peter Oosthoek was getrouwd met (actrice) Lettie Oosthoek-Lapère.

Karin Veraart

Peter Oosthoek, 2008.

Foto ANP